

5.8 Husitství a vznik české stavovské monarchie

5.8.1 Hluboká krize katolické církve a společnosti

5.8.2 Husitská doba (1402 – 1485) a počátky reformace

5.8.2.1 První období: Činnost Jana Husa (1402 – 1415)

5.8.2.2 Druhé období: Hromadný odpor Čechů proti církevní hierarchii (1415 – 1419)

5.8.2.3 Třetí období: Husitská revoluce (1419 – 1436)

5.8.2.3.1 První pražská defenestrace (1419)

5.8.2.3.2 Založení Tábora (1420)

5.8.2.3.3 Husitské válečnictví

5.8.2.3.4 Doba Žižkova (1419/1420 – 1424)

5.8.2.3.5 Doba Prokopova (1426 – 1434)

5.8.2.3.6 Vyhlášení kompaktát (1436)

5.8.2.4 Čtvrté období: Počátek sporů o kompaktáta (1436 – 1448)

5.8.2.5 Páté období: Doba poděbradská (1448 – 1471)

5.8.2.6 Šesté období: Nástup Jagellonců na český trůn a Kutnohorský mír (1471 – 1485)

5.8.1 Hluboká krize katolické církve a společnosti

Již jsme zmínili, že v evropském pozdním středověku si města a měšťané vytvořili takovou míru prosperity a nezávislosti, že tím narušili feudální systém, vyjádřený učením o trojím lidu. V některých zemích, například v italských státech, vedl tento vývoj rovnou k postupnému zániku feudálních vztahů (již od 14. století). Jinde se však zkomplikoval tím, že do pozice **soběstačné a velmi ambiciózní společenské vrstvy** se posunulo rovněž **duchovenstvo**, které naopak mělo výrazný zájem na tom, aby feudalismus zůstal zachován.

Kněžstvo, které vždy bylo **intelektuálně zdatnou** sociální skupinou, si ve vrcholném středověku prostřednictvím rytířských řádů navíc zajistilo **vlastní vojenskou ochranu** a zejména díky klášterům, které se proměnily v rozsáhlé a sofistikované hospodářské komplexy s množstvím půdy i poddaných, získalo také **značnou ekonomickou sílu**. Odtud logicky směřovalo k výraznému prohloubení svého **politického vlivu**, přičemž svou majetkovou zdatnost ještě dále posilovalo.

V katolické církvi se tak stala běžnou praxí, kdy kněží dávali před pastorační činností přednost ekonomickým a politickým aktivitám. S tím souvisely mnohé **negativní jevy v církevním životě**:

1. Desátky: obyčejní, neurození křesťané museli církvi odevzdávat desetinu svého výdělku; šlo o starší praxi, která ovšem popuzovala tím, že neměla oporu v Novém zákoně a kněží ji vynucovali; šlechta a panovníci podporovali církevní instituce příležitostnými, zpravidla nemovitými dary;

2. Svatokupectví: obchodování se svátostmi (za křty, sňatky, pohřby apod. se platilo), církevními úřady (bylo možné si je koupit bez ohledu na osobnostní kvality uchazeče) apod.;

3. Mnohoobročnictví: kněží, kteří si zaplatili farnosti několik, získávali odtud samozřejmě několikery finanční požitky; sami však kněžskou službu vykonávali jen sporadicky a do svých kostelů si za sebe najímali za nevelký obnos chudé kněze bez výhodných společenských kontaktů;

4. Prodávání odpustků: odpustky spočívají v tom, že kněz uděluje odpuštění trestů za spáchané hříchy; dnes mají formu modlitby spojené se zpovědí, ale v pozdním středověku se za odpustky začalo platit; tak byla do veřejnosti šířena pobuřující představa, že majetek souvisí s vysokou mravní kvalitou osobnosti;

5. Konkubinát: někteří kněží navzdory svému celibátnímu slibu žili s milenkami.

Prodávání odpustků

Z autorského archivu